

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler
Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato
1. maj 2017

Sted
Nuuk, Grønland

Omrstændigheder

Sulinermik Inuutissarsuiteqartut Kattuffiat, SIK, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning* (GAS).

Læs om SIK på [lex.dk](#)

1 Ataqqinartut sulisartoqatikka.

Ullumikkut ulloq sulisartut ullorsiornissinni pilluangaaritsi,
kingumummilorsioqqippugut takutinniarlugu uagut siulitta
ilungersungaarlutiik ulloq taanna sulisartut ullorsiortarfissaattut
5 suliniuteqangaarnermikkut angusimagaat, taamaasilluta sulisartut
ataatsimoorluta oqariartorsinnaaniassagatta.

Kommunalbestyrelsemut qinerseqqammerpugut, qineeqquaarsimasut
aammalu kommunalbestyrelsemut qinigaasut pilluaritsi, aammalu ilissi
10 qineeqquaqaasimasut pilluaritsi, taamatummi qineeqquaqaataanissigut
amma kivitseqataagassi.

Qineeqquaarnermi kommuunerujussuarni sumiiffinni tamani qineeqquaartut
soorunami ineriartortitsinissaminnt qineeqquaaruteqarput, tamannalu
15 pissusissamisoopoq, tamarmillu qineeqquaarutigaat sumiiffinni
inerisanermikkut suliffinnik pilersitsinissaq, taamaasilluni sumiiffinni
suliffissaaleqineq millisaaffiginiassagamikku, taamatullu sumiiffinni allanut
noorarneq unitsissinnaassallugu neriuutigigamikku.

20 Kisianni atagu pissusiviusunut pulalaarta. Inuianguit maani nunarujussuarmi
taamaallaat 55.750-iuvugut, sulilu ajoraluartumik ikiliartorluta, taamatullu
ikiliartuinnassagutta ukioq 2030-imi 54.251-iinnanngorsimassaagut, tassa
1.299-inik ikileriarluta.

25 Naatsumik oqaatigalugu inuianguusugut maani nunarujussuarmi tamatta
kommuunerujussuarni sapinngisamik suliffeqarfinnik inissianillu

pilersitsinikkut 55.750-it pissarsiariniarsaraagut. Tassami imaappoq, sumiiffinni meeqqiorneq annertusinngippat, kommuunerujussuarni inuit qarmakkagut / aggersakkagut, nuutsinniakkagut inuaat taakkuinnaapput.

30

Allatut oqaatigalugu nunatta avataaniik inunnik nuutsitsinngikkutta uagutsinnut ”arsaartussaagut” / ”mangiassaagut”.

Pissusiviusummi ilaatigut imaammata, sumiiffiit ilaanni suliffiuteqareerpugut sulussaaleqiffiusunik, sumiiffiillu ilaanni sulusaaleqineq annertoqaluni, tassalu sumiiffiit ilaanni sulusaaleqiffiusuni illoqarfinniik allannik suliartortoqarnianngippat imaluunniit nuuttoqarnianngippat periarfissatuaavoq avataaninngaanniik nunatsinnut nuutsinsissaq.

35

40 Piviusut aamma imaapput sumiiffiit ilaanni inissiarsuarnik isaterivugut / piaavugut, inissiarsuit taakkua ukiut arlaqalerma nuuffigineqaratik inuttassaqanngimmata, illuanilli aamma sumiiffiit ilaanni inissaaleqisoqaqaluni.

Inuianguit taakkuusugut amerliartunngikkutta siunissami immitsinnut

45

unammilluta sumiiffinninngaanniik arsaartuiniarsarissaagut.

Aningaasaateqarnerit ajugaassapput – taamaattuaannarpormi, inatsisitigut arlaatigut aqunneqanngikkunik.

50 Taamaattumik isumaqarpunga piffissanngortoq immitsinnut aperissalluta nunarujussuarput angeqisoq, inukeqisoq, siunissami qanoq ineriaartortinniarparput ? Pisuussutigullu nuna tamaat isigalugu qanoq agguataarniarpagut ? Maannakkut nunatta pisuussutai annertunerpaat tassaapput aalisakkat, minnerungitsumik qalerallit raajallu, saarullilli aamma malinnaalerput. Allanimmi maannakkut aningaasarsiorfeqanngilagut, 55 aatsitassarsiorfik ataaseq aallarnisartoq eqqaassanngikkutsigu.

Aanalu qularnanngitsoq qalerallit taakkupput nuanatta avaannaani ukiuni kingullerni annertoqisumik inuussutissarsiutigineqartut, nunattalu karsianut annertuumik pilersueqataasut aammalu annertuumik sulususanik pisariaqartitsisut. Assersuutigalugu 2030-mi Nuummi 30.000-60 nngorsimassagutta taava kikkut nunatta avannaani aalisakkerissappat ? aalisakkerinerlu maannakkut nunatsinnut annertunerpaamik pilersuisuusoq allamimmi peqannginnatta, taava pisariaqalissaq, assersuutigalugu Kinamiik sulususanik pissarsinissaq. Pissusiviusortaaq aamma uaniippoq Nuummut

nuttarneq taamatut ingerlaannassappat 2030-imi Nuummi inuit 21.555-nngorsimassapput, taakkualu kisitisit aamma piviusuupput. Tassa qanorluunniit kisitsisinik nikisitseqattaalaruarutta pissusiviusut taamaapput.

- 70 Isertuussimanngisaannarpapput SIK-miik neriuukkatta Kujataani aatsitassarsiorneq aallartissasoq, taalluaannarlugu Narsaq. Taanna ammarpat ingerlallualerlunilu nunallu sumiiffiinut, soorlu assersuutigalugu Nuummut inuit noorarsimappata, taava taamanikkornissamut kujataani kikkut sulisorissavagut ? Maannakkummi Nunatta kujataa inuerukkiartorpoq, 75 tamannami kisitsisit takutippaat. Ullumikkut politikkerimik ataatsimilluunniit ersarissumik oqariartortumik tusaanikuunngilanga kujataani atorsinnaasumik ineriartortitsinermik tikkuussisinaasumik – aatsitassarsiorneq eqqaassanngikkaanni.
- 80 Pissusiviusummi imaammata, maannakkut Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiaat amerlasuunik sulisullit annertunerpaartaat Nuummi inisisimapput, taakkuuppullu annertoqisumik Nuummi illoqarfiaup siuariartornerannut pilersuisut, suliffeqarfiaimmik taakkua annertoqisumik suliffeqarfinnik allanik suliassaqartitsisuupput.
- 85 Uani erseqqissaatigisariaqarpara Nuuk taannaammat maannakkut ersarissumik taamatut pilersaaruteqarluni saqqummertoq. Nuuk taagakku piaarinerunngilaq, tassami pilersaarutit Nuummiimmata, maannakkullu takusinnaannginnakku ersarissumik Sermersooq tamaat inerisassallugu qanoq 90 pilersaaruteqartoqarnersoq, Paamiummi ? Tasilarmi ? Ittoqoortoormiummi ? Qeqertarsuatsiaammi ? Taavalu Sermersooq kommuuni pilersaarpatt 2030-imi 30.000-nik Nuummiittoqassasoq, taava kikkut Paamiuniissappat kikkullu Tasilarmiissappat ?
- 95 Taava takorloortigu Ilulissat aaliangerpoq siunniussaqlunilu ukioq 2030-mi 26.000-nik inoqalerniarlutik, tamannalu piviusunngoriaannaavoq takornariaqarneq aammalu aalisarneq taamatut ingerlaannassappat, taava nunatta avannaani upernavikkut eqqaanni qaleraleqarfissuarmi kikkut sulissappat aammalu kikkut pilersuissappat ?
- 100 Tassaniippullu Inatsisartugut. Taakkuuppullu nunarput ataatsimut isigalugu qanoq ineriartortinneqassanersoq annertuumik aaliangiisussat.

- 105 Isumaqarpunga immitsinnut arsaartuuutiinnassanngikkutta piffissanngortoq ukiuni 30-ini tulliuttuni nunarput ataatsimut isigalugu qanoq ineriartortinneqassanersoq aaliangersaasoqarnissaa.
- 110 Una pivara Nuna tamakkerlugu qinikkagut akisussaaffeqarlutik aaliangerniarlik nunarput ukiuni tulliuttuni 30-ni qanoq ineriartortinneqassanersoq. Uagut Sulisitsisut Sulisartullu kattuffii malinnaajumaarpugut, aaliangigaallu naapertorlugu uagut pilersaarusiussaagut. Kikkummi allat aaliangiissagaluararamik ? Tamattami soqutigisaraarput kommuunitta pitsaanerpaamik ineriartortinneqarnissaa, aamma taamaattussaavoq.
- 115 Takorloorsinnaanngilara Kommuunerujussuit namminneq oqassasut: a'ajunngilarmi maani inerisaanngikkaluarussi. Taamaattumik aaliangiisussatuat tassaapput Inatsisartugut – qinikkagut, nunatta ineriartortinneqarnissaannut pisussaaffilikkagut.
- 120 Qineqqusaarneq naammasereermat qinersisoqareermallu "merialaartariaqarpunga". Qineqqusaarnerup ilaani Partiimik aaliangersimasumi qineqqusaartoq aammalu qinigaasoq oqariartoqattaarpoq inuit ikiorserneqarnissartik naatsorsuutigiinnassanngikkaat suliartortariaqartullu. Miserratigissanngilara qamuuna annerama, tassami assersuutigalugu suliffissaaleqiffiusuni Tasiilami, Qaanaami, Narsami il.il ilaasortagut qanorluunniit illoqarfitsik 50-eriarlugu kaveqattaarlugu suliffissarsioraluarunik suliffissaqanngillat. Taakkuullunilu annernarsimassaqaaq taamatut oqariartorfigineqarluni.
- 125 130 Aammami eqqaamaneqartariaqarmat sineriassuatsinni ilaasortaqpugut ullormut taamaallaat 2 tiimiinnaq sulisartunik, aamma ilaasortarpaassuaqpugut 4-5-6 tiimiinnaq sulisartunik. Imaanngilaq namminneq aaliangeraat akunnerit taakku taamaallaat sulissallutik. Taamaammat eqiasuttutullusooq imminnut pilersorumannngitsutut naliliiffigineqassanngillat.
- 135 Kiisalu ilaasortarpasvuagut suliffissaqannginnertik, aammalu sumiiffiit ilaanni inissaqannginnertik peqqutigalugu Danmarkimut nuussimasut maanga nunamut utertinniarutsigit inunnik isumaginninnikkut aaqqissuussinerput ullumikkornit pitsaanerujussuusariaqarpoq. Tassami ataasiaannarata naammattoortarparput ilaasortagut sap. ak. marlukkaarlugit taamaallaat 800,00 kronimik ikorsiiffigineqartut. Ullumikkullu 800,00 kroni qanoq ililluni

145 inuussutigineqarsinnaagami ? Naatsumik oqaatigalugu inoqatigut ukiorpassuit
akileraarsimasut sulisimasut suliffeerunnerat pillugu taamatut
atugassaqartissinnaagutsigit tupigusuutigissanngilarput aaliangertarmata
Danmarkimut nuunniarlutik.

150 Naggataatigullu qinikkagut inakkumavakka aningasaatilissuarnik maanga
nunamut qammaaqqullugit, nassuerutigisariaqarparpummi maani nunami
atingasaatigut killeqartut. Kajumissaarniarsigit maani nunami
sorsuffiunngitsumi toqqisisimanartumi pitsasumillu akitsuutitigut
akileraatutitigullu atugassaqarfiusumi suliffeqarfinnik pilersitseqquallugit.
Nunarpassuarni ilinniarsimannngitsut elektonikkimut tunngasunik
155 suliaqartinneqartarpot, isumaqarpungalu manni nunami tamakkununnga
unammillersinnaakutsoortugut, sulisartoqatigummi nalunngikkunikku
suliffeqarfimmi aningaasarsiatigut pitsasumik atugassaqartinneqarlutik
aammalu ullormut 8 tiimi sulisinneqarsinnaallutik suliartussaqqaarput.

160 Naggataatigut misigisimavunga imatut oqariartortariaqarlunga:
Ukiuni kingullerni meeqqat atugaat pitsaanerulersinneqartariaqartut
oqariartutigineqartuarpoq, tamannalumi aamma pissusissamisoorpoq.
Meeqqagummi taakkuupput maani nunami asasatsinni ingerlatitseqqiisussat.

165 Soorunami ilaannikkut pisariaqartassaaq allatut ajornnavitsillugu meeqqat
angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsinnaanissaat, kisianni uanga qamuuna
anniartarpugunga paaqqinnittarfinnik ulloq unnuarlu
angerlarsimaffigineqarsinnaasunik ammaasoqaraangat, nuannaarutissatullu
isiginngisaannarlugu. Illuatungaatigulli inuiaqatigiittut ajorsarnertut
170 isigisapara.

175 Taamaattuminguna sapingisamik angajoqqaat suliffissaannik ataavartumik
tunineqartariaqartut. Taannaannaangitsorli aamma
atingaasarsialerneqartariaqarput inuussutigisinnasaminnik, meeqqaminillu
naammaginartumik isumaginnissinnaanngortillugit. Ataasiaannarnangami
Inatsisartunut ilaasortat oqariartortut tusartarpakka SIK-p aningaasarsiai
appasippallaartut, aammalu immikkut SIK-oorkormiunut
aaqqissuussisoqartariaqartoq.

180 Ilisimassavarsi isumatigiinniarnermi tamatigut piumasaqartarpugut ilaasortatta
annertunerpaamik aningaasarsiaqartinneqarnissaat, akiligassat tamatumani

aammattaaq eqqarsaatigalugit, kisianni ilissi isumaqatigiinniartitassi,
malugalugu ilissi isumaqatigiinniartitassi annikinnerpaamik tunineqarnissarput
185 anguniartuaannarpaat. Eqqaamassavarsimi uagut SIK-miik aningaasivissinnut
matuersaat tigumminngilarput, ilissilu isumaqatigiinniartitasi pinngitsaalillugit
matuersaammik arsaarsinnaanngilagut. Taamaattumik ilumut kissaatigigussiuk
ilaasortagut annertunerusumik aningaasarsiaqassasut, taava tamanna
takutissiuk, isumaqatigiinniartitasi pisussaaffilerlugit SIK
190 isumaqatigiinniartillugu aningaasarsiatigut annertunerusumik tunisisariaqartut.

Tassami eqqaamavarput siorna SIK-p qassimiuaartitsinerani Inuit Ataqatigiit
siulittaasuat oqariartortoq SIK-p isumaqatigiissutaanik atuisut
atingaasarsiakippallaartut. Soorlulusooq assuaraluta. Maannakkut
195 periarfissaqarpusi tamanna qanoq iliuuseqarfifgissallugu, tassami
Naalakkersuisooqataalernikuuvusi. Takutissiuk taamatut oqariartornersi asuli
oqaasiinnaanngitsoq, minnerunngitsumik maannakkut aningaasaqarnermut
Naalakkersuisoqarfik tigummilernikuugissi ilisimallugu.

200 Ataqqinartut Sulisartoqatikka eqqaamajuassavarsi manna nuna
ingerlanneqarsinaanngimmat ilisseqartinnagu, ilisseqanngippammi nunarput
ullumikkutut angusaqarsimassanngikkaluarpoq. Nalunngilara
oqariartorfigineqartuartugut pikkorluppallaartugut, nalunngilara
oqarfigineqartuartugut, suliartorsinnaanngitsugut. Uangali upperaara
205 akisussaaffimmik tunineqarutta tatigineqarlatalu minnerunngitsumillu
upperinninnermik tunineqarutta nuna manna amma siumut
aallartissaqqaaripput. Aammali ilisimassavarput taamatut upperinninneq,
tatigineqarneq, aammalu akisussaaffimmik tunisineq amma illuatungaatigut
pisussaaffiliinermik tunniussisartoq. Tamannalu upperalugu tasioqatigiillulta
210 ikioqatigiilluta ingerlasa massuma nunatta ineritikkiartoqqinnejarnissaa
angutserlugu. Tamanna upperigutsigu manna nuna nammineerluta
ingerlassinnaanissaa qanilleriangaatsiassavarput, taamaattoqassappalli amma
naleqqussarsinnaasariaqarluta ilisimassavarput. Kisianni ataqqinartut
sulisartoqatikka nunarsuarmioqatitsinnut mattutinngisaannassaagut,
215 illuatungaatigulli ammarluta suleqatigisinnaasagut tamaasa suleqatigissavagut,
pissutsinullu nutaanut mattunnata, nunarsuarmi kaavitsillugu pissutsit nutaat
aammalu unammisassat nutaat takkuttuassapput. Inoqatitsinnullu allanut
upperisaq aallaavigalugu ammillu qalipaataa aallaavigalugu asissunngisaannarta,
tamannami iluaqutaanngisaannartoq silarsuup oqaluttuarisaanerata
220 takutittuarpaa, illuattungaatigulli inoqatitsinnut kikkuugaluartunulluunniit

ataqqinninnermik takutitsisarta, inoqatinummi asissuineq
ataqqeqatigiinnermik pilersitsinngisaannarpoq, akiniaaneq toqqisisimanermik
pilersitsinngisaannarpoq. Illuatungaatigulli ataqeqatigiinneq,
225 suleqatigiinnissamik pilersitsisarpoq, qaqporsuarmullu ataqeqatigiittumik
suleqatigiinnissamik pilersitsisarluni.

Kingumut ullorsiornissinni pilluakutsooritsi. Ullorsiortluarisilu.

230

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

235

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2017>

240

245

250

255